

Odeeffannoo barbaachisaa waa'ee PFAS

PFAS jechuun maal fa'a?

Per-fi poliifluoroalkyl wantoota jedhaman (PFAS) garee keemikaalota namtolchee kanneen uffataafi oomishaalee ho'a, zayita, xurii, giriisii fi bishaan dandamatan hojjechuuf itti fayyadamaniidha. Amalli addaa keemikaalota kanaa oomishaalee hedduu keessatti bal'inaan akka fayyadaman taasiseera. PFAS uffata, meeshaalee manaa, maxxansitoota, qaphxii nyaataa, bakka nyaata itti bilcheessan kan ho'a hin dandeenye kan hin maxxanne, fi foomii ibidda ukkaamsu keessatti argamu.

Naannoon PFAS hedduun isaanii yaaddoo waan qabaniif:

- Naannoo keessatti hin caccaban,
- Biyyee keessa socho'uu fi madda bishaan dhugaatii faaluu danda'a,
- Qurxummii fi bineensota bosonaa (bioaccumulate) keessatti ijaaru.

Gosoonni PFAS baay'inaan qorataman lamaan asiidii perfluorooctanesulfonic (PFOS) fi asiidii perfluorooctanoic (PFOA) dha.

PFOS wantoota ijoo Scotchgard fi qoricha xurii ofirraa ittisan hedduu ture. PFOAn meeshaalee fayyadamaa kanneen akka Teflon oomishuuf itti fayyadamaa ture. United state keessatti PFOS fi PFOA jalqaba bara 2000 keessa marsaa marsaan kan dhabaman yoo ta'u, haa ta'u malee, ammallee sadarkaa idil-addunyaatti kan oomishaman yoo ta'u, oomishaalee fayyadamtootaa kanneen akka kaarpeeti, uffata, fi paakeejitiin gara united state keessatti galfamuu danda'u.

Gatiin qajeelfama fayyaa kutaa fayyaa Minnesota (MDH) PFBA 7000 ppt, PFHxA 200 ppt fi PFBS 100 ppt. Yeroo ammaa kana gatii fayyaa PFPeA hin jiru.

Sadarkaan WTDS's gatiwwan qajeelfama fayyaa MDH irraa baay'ee gadi ta'a. Odeeffannoo kana irratti hundaa'uun MDHn bishaan keenya dhuguuf nageenya akka qabu ibsa.

Balaan inni geessisu maali?

Akka EPA fi MDH jedhanitti bishaan dhuguun sadarkaa PFAS keenya waliin akka balaa fayyaatti hin ilaalamu.

Qorannoon akka agarsiisutti PFAS yeroo dheeraaf qaama keessatti kuufamee turuu akka danda'uu fi PFASf saaxilamuun olka'aan dhiibbaa fayyaa hamaa fiduu akka danda'u agarsiisa. Akka wiirtuun to'annoo fi ittisa dhukkuboota (CDC) jedhutti, PFAS daa'immanii fi daa'immanii dhala dhabuu, jijjiirama hormoonii, kolestroolii dabaluu, deebii sirni ittisa qaamaa laafaa, carraa kaansarii dabaluu, fi guddinaa fi barumsa harkifachuu daa'immanii fi daa'immanii keessatti gumaachuu danda'a. Qorannoowwan biyyoolessaa hedduu keessatti PFOA fi PFOS dhiiga namoota qorataman hunda jechuun ni danda'ama keessatti argameera. Haa ta'u malee, CDCn bara 1999 irraa eegalee jiraattota U.S. keessatti hammi dhiigaa PFOA fi PFOS haalaan hir'achuu isaa argateera (CDC, 2019).

Namni tokko akkamitti PFAS'f saaxilama?

Bishaan dhugaatii PFAS baay'ee gadi aanaa ta'e saaxilamummaaf yaaddoo guddaa akka ta'etti hin ilaalamu. Namoonni PFASf kan saaxilaman adda durummaan nyaata yookin dhugaatii bishaan faalameen hojjetame nyaachuu fi dafqa yookin oomishaalee fayyadamtootaa keessatti PFASf saaxilamuudhaani. Akka EPA fi MDH jedhanitti bishaan dhuguun sadarkaa PFAS keenya waliin akka balaa fayyaatti hin ilaalamu.

Rev. 02/2025